

Móra Ferenc:
GABÓ

Szép őszi reggel, méla, bánatos.
Nevet a nap, de az ég fátyolos,
Köd lengedez a házak tetején.

Egy kapualjba nézelődtem én
S öreg anyóán veszett a szemem,
Aki álldogált búsan, csöndesen
A heti vásár tülekvő zajában,
Ügyefogyottan, egyesegy-magában.
Vállát kopottka nagykendő takarta,
Egy garabócskát fogdosott alatta
S a garabóban volt, uram fia!
Egy selyemszórú, gömbölyű cica.
Mint hogyha unná furcsa lakhelyét,
Ki-kiütötte gömbölyű fejét,
De hogy körültekintett, megriadva
A nagy zajon, megint csak visszakapta,
S kapargatva börtöne fenekén
Nagy-keservesen miákkolt, szegény.

Engem mosolyra készített e kép,
Mikor az asszony csak élémbe lép
És szól, fölemelve a garabót:
– Tessék megnézni, kérem, a Gabót!
Ugye milyen szép okos szeme van?
Ugyan vegye meg, kedves ténsuram!
Ámbátor legutolsó vagyonom,
Magának két hatoson odadom.
Az úrnak az igazán semmi se
S jól lakik majd Janika, Terike.

– Mit akar, néni? Kié a cica?

– Övé, azt erősíti Janika.
De Terike sem engedi a jussát
S addig cibálják szegény cicuskát,
Míg minden szőre szála égnek áll
S olyankor, mikor már alig zihál,
Mind a ketten egyformán cirógatják,
Mind a ketten egyformán megsiratják,
Mert mind a ketten nagyon szeretik,
Hisz egyéb játéku sincs nekik,
Mármint az én két kicsi unokámnak:
A Terikémnek, meg a Janikámnak.

– Mért adja el, ha oly kedves nekik?

Könny lepte el a néni két szemit
S elcsuklott a szó kékes ajakán, –
Úgy megképzett előttem az anyám.

– Mért adom el, mért? Édes Istenem,
Hát mért ne adnám, ha nincs kenyerem
És éhen jajgat két kis unokám,
A szegény Terkám, szegény Janikám!
Az egyik másfél, másik három éves,
De tudja, mind a kettő olyan étkes,
Mint a tollasodó fiókveréb. –
Pedig kifogyott régen a szuszék.
Dologba őtőlük nem járhatok...
Amúgy csak hatvan esztendő vagyok.
Így oszt eladtam, amit lehetett:
Az öreg ládát, a nádszékeket;
Volt egy nagy óráim, tükörablakos,
Jó tojó tyúkom, a kendermagos,
Diófa ágyam, padlásig a párna,
Szép sifonérom, dupla volt a szárnya –
Hát most már persze nincsen semmi se,
De szép kövér Janika, Terike.

Megint ki akart ugrani Gabó,
Megsimogatta búsan az anyó.

– Igen, a duplaszárnyú sifonér...
Volt három hétig a háznál kenyér.
De tegnap délbe már azt is megették
És éhen siránkozták át az estét.
Terike mondta: éhesz Tejite,
Tenéjite téne a súp tezsibe!
Janika mondta: dá-dá nagymamát,
Amiért olyan rossz, hogy enni nem ád!
Olyan jó volt, mikor tövig leégett
A gyertya, hogy már nem láthattam őket!
Elcsicsisgattam a két gyereket,
Terike álmában is piszegett,
Hanem kis bátyja csendes volt szegény,
De könnyit éreztem kezem fején
S Gabó fülit fogta a kezibe –
Így aludt el Janika, Terike.

Itten egy percre megszakadt beszédünk:
A sarki ház elé, ahol beszélünk,
Valami harminc búzás-kocsi állt,
Úr, kocsis össze-vissza kiabált,
Egy csúrbe hordták a sok gabonát –
Mink elhúzódtunk egy kicsit odább.

– Egész éjszaka nem volt nyugodalmam,
Míg eltökéltem álmatlan-magamban,
Hogyha másképp nem, eladom Gabót:
Mégis veszek még egyszer egy cipót.
Oda is mentem vackukhoz lopózva
És amivel be voltak takarózva,
Fölemeltem a rossz köpönyeget:
Úgy el-elnéztem a két gyereket.
Oly szépek voltak a kis istenadták,
Mint az oltáron az írott angyalkák.
És kettejük közt ott feküdt a macska
Félig hunyt szemmel dudálva, dagasztva.
Elnyávogta magát, hogy fölemeltem,
Föl is rettent rá Terikém, a szentem
S csepp szájáról suttogva szállt a szó:
Dabó nem mén el, Dabó jó Dabó!
De mit tegyek? A kendőm alá kaptam
S hiszi, nem hiszi, ténsur, megsirattam!

Hogy mit beszél a nyomorult, szegény,
Hallottam is, nem is már akkor én,
Hogy forgott az egész világ velem,
De ő beszélt még most is szüntelen.

– Jobb is lesz, ha el sem adom talán,
Oly rossznak érzem magam igazán.
Ha fölébred majd Terka, meg Jani,
Hogy merjek én elejbük állani?
Tán siratják azóta is Gabót
S hiába vinném nekik a cipót,
Hiába lenne lágy, fehér bele,
Gabót kínálnák először vele.
Nem, nem, nem adlak el szegény cicám!
Ha már a jó Isten azt mérte rám,
Együtt múltunk el négyen a világból...

Ekkor Gabó kiugrott a kosárból
És a gabonás szekerek alatt
Tán még a világból is kiszaladt.
Azt meg nem fogja többet senki se.

Szegény Janika, szegény Terike!